

Date: 1st April-2026

**LOTIN TILIDA ANATOMIK TERMINLARNING YASALISHIDA ULARNING
LINGVISTIK TAHLILI**

Xurramkulov Zarif Ma'ruf o'g'li

Rasulberdiyev G'anisher Nodirjonovich

SamDTU Farmatsiya fakulteti 109 guruh talabalari

Ilmiy rahbar: **Xamdanova Muqaddas Xamidovna**

SamDTU Tillar kafedrası assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada lotin tilida anatomik terminlarning yasalişhi qonuniyatlari ularning morfologik tuzilişhi, gramatik xususiyatlari hamda tibbiyotdagi o'rni keng yoritilgan. Anatomik terminlarning tarkiby qismlari: ildiz, prefiks va suffikslar asosida shakllanishi batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek terminlarning tuziliş modellari, ularning amaliy qo'llanilişhi va xalqaro tibbiyot tizimidagi ahamiyati ilmiy asosda ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: Anatomik terminologiya, lotin tili, tibbiyot, prefiks, suffiks, ildiz, morfologiya, gramatik xususiyatlar, termin yasalişhi, anatomik atamalar.

Kirish: Lotin tili qadimiy tillardan biri bo'lib, u hozirgi kunda ham tibbiyot, biologiya va farmatsiya sohalarida asosiy ilmiy til sifatida o'z ahamiyatini saqlab qolgan. Ayniqsa, anatomik terminologiya tizimi to'liq ravishda lotin tiliga asoslangan bo'lib, bu tizim inson tanasi tuzilişhini aniq va bir xil tarzda ifodalash imkonini beradi.

Anatomik terminlarning yagona tizimga solinişhi tibbiyot sohasida turli davatlar olimlari va shifokorlari o'rtasida o'zaro tushinişni osonlashtiradi. Har bir organ, to'qima yoki anatomik tuzilma aniq nom bilan belgilanadi va bu nomlar lotin tilida ifodalanadi. Shu sababli loti tili tibbiyotda xalqaro aloqa vositasi sifatida xizmat qiladi.

Mazkur maqolada lotin tilida anatomik terminlarning yasaliş xususiyatlari, ularning morfologik tuzilişhi, gramatik qoidalari va tibbiyotdagi ahamiyati keng yoritiladi.

Asosiy qism:

1. Anatomik terminologiya tushunchasi

Anatomik terminologiya- bu inson organizmining tuzilişhini ifodalovchi ilmiy atamalar tizimi bo'lib, tibbiyot fanining ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu terminlar yordamida organizmning barcha qismlari- suyaklar, mushaklar, ichki organlar, qon tomirlari va nerv tizimi aniq va tizimli ravishda ifodalanadi.

2. Lotin tilida anatomik terminlarning yasalişhi

Lotin tilida anatomik terminlar asosan morfologik usul orqali yasaladi.

Ildizlar:

cor-yurak

ren-buyrak

pulmo-o'pka

Date: 1st April-2026

os-suyak

Prefikslar:

sub-ostida // submandibularis

inter-orasida // intermuscularis

intra-ichida // intraabdomenalis

extra-tashqarida // extrasternalis

Suffikslar:

-itis-yallig'lanish // metritis

-osis-kasallik // neurosis

-alis-tegishli // costalis

-aris-oid // articularis

Misol tahlili:

Intramuscularis = intra (ichida) + musculus (mushak) = aris

Subcostalis = sub (ostida) + costa (qovurg'a) + alis

3. Termin tuzilishi

Ko'pchilik anatomik terminlar ikki yoki uch so'zdan iborat bo'ladi. Ular moslashgan va moslashmagan aniqlovchili brikmalarga bo'linadi. Bunda moslashmagan aniqlovchili brikma ot+ ot shaklida bo'lib, birinchi ot bosh kelishikda, ikkinchi ot qaratqich kelishikda ifodalanadi.

Masalan: *costa corporis*, *apex musculi*, *apex processus*

Moslashgan aniqlovchili brikma ot +sifat shaklida bo'lib, bunda ot qaysi rod va kelishikda bo'lsa sifat ham unga moslashadi.

Masalan: *vena longa*, *os obliquum*, *tuber asperum*

4. Grammatik xususiyatlar

Lotin terminlari qat'iy grammatik qoidalarga asoslanadi:

Jins (masculinum, femininum, neutrum)

Son (birlik, ko'plik)

Kelishik (ayniqsa genitiv)

Misol:

caput femoris – son suyagining boshi

5. Terminlarning yasallish usullari

Affiksatsiya (qo'shimchalar orqali)

Kompozitsiya (qo'shma so'zlar)

Sintaktik usul (so'z birikmalari)

Xulosa:

Lotin tilida anatomik terminlarning yasallishi tibbiyot fanining muhim nazariy asoslaridan biri hisoblanadi. Ushbu terminlar yordamida inson organizmining tuzilishi aniq, tizimli va xalqaro darajada tushunarli shaklda ifodalanadi.

Date: 1st April-2026

Lotin tilining xalqaro tibbiyot tili sifatidagi o'zni nihoyatda muhim bo'lib, u turli mamlakatlar shifokorlari va olimlari o'rtasida samarali ilmiy aloqa o'rnatish imkonini beradi. Anatomik terminlarning yagona standart asosida qo'llanilishi ilmiy izlanishlar, ta'lim jarayoni va amaliy tibbiyotda katta qulaylik yaratadi.

Shuningdek, anatomik terminlarning morfologik va grammatik xususiyatlarini chuqur o'rganish tibbiyot talabalarining kasbiy tayyorgarligini oshiradi. Bu bilimlar kelajakda klinik faoliyatda to'g'ri tashxis qo'yish, ilmiy maqolalar yozish va xalqaro tibbiy adabiyotlardan foydalanishda muhim ahamiyat kasb atadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. M.N.Hakimova, "Lotin tili va tibbiy terminologiya asoslari".
2. Mardonovich M.Z.(2023). Lotin tilining zamonaviy tillarga bevosita va bilvosita ta'siri.
3. Research Focus International Scientific Journal,2(6),132-136
- 4.L.U.Xo'jayeva "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Toshkent 2005.
5. Айтмуратова, П. Г. (2022). Важность обучения латинскому языку в медицинских вузах. Science and Education, 3(12), 897-902.
6. Айтмуратова, П. Г. (2024). I-III СКЛОНЕНИЯ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ В ЛАТИНСКОМ ЯЗЫКЕ. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 22(5), 37-42.
7. Mallaevna, N. S., & Khalid, A. (2023, November). Topic chemical terminology of salts. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 1, No. 5, pp. 226-229).
8. Mallaevna, N. S. (2024). THE SOCIAL AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE LATIN LANGUAGE AND ITS PRESENT AND HISTORICAL LANDSCAPE. Central Asian Journal of Academic Research, 2(5), 51-55.
9. Alisherovna, A. U. (2023). Discourse in modern linguistics. Journal of new century innovations, 26(5), 123-128.
10. Mardanovich, M. Z. (2023). Lotin tilining zamonaviy tillarga bevosita va bilvosita ta'siri. Research Focus International Scientific Journal, 2(6), 132-136.
11. Aminovna, Y. D., Ubaydullayevich, F. F., & Tog'aymurodovich, R. J. (2020). The development of speech activity in students. International Journal on Integrated Education, 2(4), 95-97.
12. Fayzullaev, F. U. "The Role of Critical Thinking in Learning a Foreign Language." JournalNX, vol. 7, no. 1, 2021, pp. 68-70.
13. Beknazarova, M. K. (2022). THE MOST IMPORTANT CRITERIA FOR EVALUATING STUDENT KNOWLEDGE. Web of Scientist: International Scientific Research

